

Rapport doktorandärenden 2023–2024

Student- och doktorandombuden
Nazira Hammoud Shahwan
Therese Jalstrand Olsson

Medicinska Föreningen i Stockholm
Box 250, 171 77 Stockholm
Nobels väg 10, KI Campus Solna
Alfred Nobels Allé 8, KI Campus Flemingsberg
E-post: ombud@medicinskaforeningen.se
Web: www.medicinskaforeningen.se/ombud

Ärendehantering

Doktorandärenden som når ombuden varierar både i omfattning och komplexitet, även om vissa typer av problem återkommer regelbundet. Ärendenas tidsåtgång kan sträcka sig från några dagar till flera år, och arbetsbelastningen skiftar beroende på hur intensiv kontakten är under olika faser. I vissa skeden kan behovet av stöd vara sporadiskt, medan det i andra kan kräva mer kontinuerligt engagemang.

Ombudens arbetsinsats påverkas också av doktorandens individuella behov och önskemål. Vissa söker enbart ett lyssnande öra och vägledning, medan andra önskar mer aktivt stöd i att driva en fråga vidare – exempelvis genom att få hjälp med att formulera skriftliga underlag, hantera konflikter eller medverka vid större möten och förhandlingar. Ombudens roll blir därför dynamisk och anpassas efter varje enskilt fall, vilket gör arbetet både varierande och krävande.

Sammanställning av doktorandärenden 2023 och 2024

Årets rapport är en sammanställning av de ärenden som ombuden har arbetat med under verksamhetsåret 2023 och 2024. Då bägge ombuden varit sjukskrivna och haft hög arbetsbelastning beslutades det att fjolårets rapport skulle slås samman med årets. Således redovisar vi i denna rapport alla ärenden från 2023 och 2024.

Det rör sig om totalt 94 nya ärenden (50 nya ärenden 2023 samt 44 nya ärenden 2024), dessutom var det ca 8 äldre ärenden kvar sedan 2022. Majoriteten av doktoranderna som kontaktade ombuden 2023 var kvinnor 78 % och under 2024 siffran 77%.

Om man ska se till hur ärendena fördelades per institution så har det under 2023 varit 17 av 22 institutioner som har haft ärenden hos ombuden, under 2024 var siffran 16 av 22 institutioner¹. Antalet ärenden är fördelade någorlunda jämnt, men procentuellt så sticker Institutionen för biovetenskaper och näringslära (BioNut) samt Institutionen för Neurovetenskap (Neuro) ut något (se tabell 1). Under 2024 var ärenden fördelade likvärdigt men med Institutionen för Miljömedicin (IMM) som sticker ut procentuellt, tätt följt av Institutionen för Neurovetenskap (Neuro) och Institutionen för Laboratoriemedicin (LabMed). Att BioNut sticker ut tror ombuden har att göra med att man hade ett större ärende som berörde en hel grupp och som resulterade i 3 olika ärenden.

¹ BioNut upphörde 1 juli 2024 och de doktorander som var registrerade där tillhör numera MedH.

Tabell 1 – Antal ärenden per institution 2023

Institution	Antal ärenden	Antal aktiva doktorander	Ärenden/aktiva doktorander (%)
BioNut	6	44	14%
CLINTEC	0	150	0%
CMB	0	44	0%
CNS	6	240	3%
Dentmed	0	32	0%
FYFA	3	80	4%
GPH	5	114	4%
IMM	3	57	5%
KBH	2	148	1%
KI - DS	0	85	0%
KI - SÖS	1	101	1%
LabMed	1	57	2%
LIME	0	37	0%
MBB	2	73	3%
MEB	2	65	3%
MedH	1	117	1%
MedS	6	229	3%
MMK	1	138	1%
MTC	1	62	2%
Neuro	4	56	7%
NVS	5	141	4%
OnkPat	1	117	1%
Totalt	50	2187	2%

Att IMM sticker ut under 2024 tror ombuden att det har att göra med att man under våren 2023 samarbetade med doktorandrådet och var på deras möten för att informera om vad ombuden gör.

Tabell 2 – Antal ärenden per institution 2024

Institution	Antal ärenden	Antal aktiva doktorander	Ärenden/aktiva doktorander (%)
BioNut	1	34	3%
CLINTEC	2	146	1%
CMB	1	46	2%
CNS	7	248	3%
Dentmed	0	28	0%
FYFA	1	81	1%
GPH	3	119	3%
IMM	4	51	8%
KBH	2	140	1%
KI - DS	0	93	0%
KI - SÖS	0	87	0%
LabMed	3	57	5%

LIME	0	33	0%
MBB	2	61	3%
MEB	0	72	0%
MedH	3	117	3%
MedS	7	242	3%
MMK	0	146	0%
MTC	1	59	2%
Neuro	3	57	5%
NVS	3	123	2%
OnkPat	1	132	1%
Totalt	44	2172	2%

Sett över tid går det dock inte att skönja ett mönster kring antalet ärenden och institutioner utan det varierar kraftigt från år till år. Ombuden kan därmed inte avgöra huruvida antalet inkomna ärenden från respektive institution speglar övergripande problem för doktorander vid KI.

Det ombuden dock kan konstatera är att då en doktorand från en grupp väljer att försöka lösa sin situation så är personen ofta inte ensam i forskargruppen om att uppleva svårigheter. Ombuden upplever att om de har en återkommande kontakt med en och samma institution så gör det att ombudens roll och funktion blir mer synlig. Det gör att doktorander, studierektorer och administrativ personal därmed blir mer benägna att kontakta ombuden för vägledning och stöd.

Typ av ärenden

Liksom tidigare år är det handledning som står för den vanligaste problematiken för doktoranderna (19 av 50 ärenden 2023 och 20 av 44 ärenden 2024), där bemötande/relation och byte av handledare sticker ut bland underkategorierna. Ombuden såg en positiv minskning av ärenden kopplade till handledning under 2022 och 2023, främsta orsaken kan vara att ombuden är närvarande på den obligatoriska handledarutbildningen. Dock ser ombuden att antal ärenden kopplat till handledning ökade under 2024. Det kan beror på att fler doktorander är mer benägna att prata kring eventuella problem rörande handledning.

Flera av ärendena har dessutom inslag av problem med organisatorisk och social arbetsmiljö (OSA), och dessa är ofta kopplade till handledare-doktorand-relationen. Problem med anställningen är relativt vanliga, och i relation till anställningen är det främst förlängning och tjänstledighet/uppsägning som kommer upp. Viktigt att komma ihåg i sammanhanget är att många ärenden har inslag av flera huvud- och underkategorier.

Tabell 3 – Typ av ärenden 2023

Ärendekategori	Antal	Underkategorier
Handledning	19	Bemötande/relation (12), Bristande handledning (1)
Anställning	13	Förlängning av anställning (3), tjänstledighet/upsägning av tjänst (2), sjukskrivning/rehabilitering (1), Lön (2)
Studie- och arbetsmiljö/likabehandling	8	Organisatorisk och social arbetsmiljö (5)
Finansiering/resurser	2	Stipendiefinansiering (1)
Forskningsetik	1	Klagomål från doktorand (1)
Examination	5	Disputation (3), Licentiat (2)
Administration/information	2	
Disciplinärende	2	Vilseledande (2)
Antagning	0	
Övrigt	12	Migrationsärende (3), Övrigt (7)

Tabell 4 – Typ av ärenden 2024

Ärendekategori	Antal	Underkategorier
Handledning	20	Bemötande/relation (5), Administration (1), Trakasserier/sexuella trakasserier (1), Bristande handledning (1), Byte av handledare/projekt (1)
Anställning	14	Extern anställning (1), Förlängning av anställning (2), tjänstledighet/upsägning av tjänst (2), sjukskrivning/rehabilitering (2), Lön (1), föräldraledighet (1), avtal (1)
Studie- och arbetsmiljö/likabehandling	7	Organisatorisk och social arbetsmiljö (5)
Finansiering/resurser	4	
Forskningsetik	0	
Examination	4	Disputation (2), Licentiat (1), Kurser/obligatoriska moment (1)
Administration/information	5	Individuell studieplan (2), Halvtidskontroll/mittseminarium (1), Anknytning (1)
Disciplinärende	0	
Antagning	0	
Övrigt	5	Migrationsärende (1), Övrigt (2)

Generella iakttagelser och rekommendationer

Ombuden anser att KI redan arbetar med flera av de rekommendationer som getts i tidigare rapporter. Bland annat ser KI till att på olika sätt förtydliga för doktorander vem deras närmaste chef är, eftersom många misstar sin handledare för detta och således inte har förstått vem som har

arbetsgivaransvar och därmed arbetsmiljöansvar.² KI har även arbetat med att förtydliga informationen om hur anställning efter fyra år ser ut för doktorander, något som också uppmärksammats i tidigare rapporter och detta behöver man jobba vidare med anser ombuden.

I årets rapport vill ombuden återigen lyfta det goda samarbetet med vicerektorerna för forskarutbildning samt med samtliga institutioners studierektorer och central studierektor. Under hösten 2022 förändrade ombuden samarbetet med studierektorerna till en tätare dialog och kontakt. Till exempel blir ombuden numera årligen inbjudna till de olika sammankomsterna som arrangeras för samtliga doktorander på respektive institution. Exempelvis den årliga uppföljningen på hösten för doktoranderna vid CNS, även till CMB's årliga möte på våren m.fl. Detta är något som både ombuden och doktoranderna uppskattar samt att doktoranderna på så sätt får en kortare kontaktväg till ombuden. Ombuden önskar även att övriga institutioner bjuder in så att de kan delta på liknande möten och på så sätt komma ännu närmare doktoranderna.

En annan sak som ombuden omarbetade arbetsrutinerna för var kontakten med handledare, ombuden har på handledarutbildningarna tryckt på att även handledare kan ta kontakt med ombuden för diverse frågor då ombuden är en neutral instans utanför KI.

Fortfarande kan ombuden se att doktorander känner stark oro och rädsla kring att lyfta problem med exempelvis sin handledare eller studierektor, vilket även rapporterats om tidigare. Man är rädd för utfrysning ur forskargruppen, repressalier i olika former etc. Den vanligaste anledningen att söka sig till ombuden (38% och 45 % av ärendena) är svårigheter kopplade till doktorandens relation till sin handledare. Flera ombud inom SEO³ vittnar om att deras lärosäten har motsvarande problematik. Ett steg i rätt riktning är fortfarande grönt ljus⁴ och forskarhandledarutbildningen⁵ som båda har initierats av KI. Något som är fortsatt problematiskt för doktorander generellt framöver är förändringarna i migrationslagen men även frågan om anställningarna och dess finansiering. En annan "trend" som oroar ombuden är att de internationella doktoranderna lätt hamnar i en utsatt position då de inte fullt känner till vad som gäller inom akademien i Sverige. Ombuden tror att denna grupp kan komma att behöva mer stöd, särskilt i början av sin tid i Sverige.

² Även om ombuden känner till att vi vissa handledare sitter på dubbla roller och är gruppleddare m.a.o. närmsta chef för doktorand.

³ Det nationella nätverket för student- och doktorandombud – Sveriges Enade Ombud.

⁴ Grönt ljus innebär en bedömning av den tilltänkta huvudhandledarens lämplighet som handledare med fokus på track-record och tid för handledning.

⁵ Denna kurs syftar till att förbereda deltagarna för handledarrollen och ge kunskap och insikt i det ansvar som uppdraget omfattar.